

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO ZAŠTITE
OKOLIŠA I ENERGETIKE

Krajobrazna politika u zaštiti okoliša i prirode i njezina provedba na primjeru Prekograničnog rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav

Zagreb, 20 .listopada201 8.

Krajobraz u zaštiti okoliša i prirode

ZAKONODAVNI OKVIR:

▪ Zakon o zaštiti okoliša

krajobraz - jedna od sastavnica okoliša

- određeno područje viđeno ljudskim okom, čija je narav rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i ljudskih čimbenika, a predstavlja bitnu sastavnicu čovjekovog okruženja, izraz raznolikosti zajedničke kulturne i prirodne baštine te temelj identiteta područja

▪ Zakon o zaštiti prirode

krajobraz - dio prostora čiji je karakter rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika

Zakonodavni okvir iz područja zaštite okoliša

TEMELJNI DOKUMENTI ODRŽIVOG RAZVITKA I ZAŠTITE OKOLIŠA:

■ Strategija održivog razvitka RH (2009. god.)

Ciljevi :

- učinkovita zaštita krajobrazne raznolikosti, primjenom i unapređivanjem postojećih i donošenjem novih zakonskih propisa te razumnim gospodarenjem i zaštitom prirodnih vrijednosti
- donijeti propis za uspostavu krajobrazne osnove Republike Hrvatske.
- planiranjem i uređivanjem prostora te planiranjem i korištenjem prirodnih dobara osigurati očuvanje značajnih i karakterističnih obilježja krajobraza

■ Plan zaštite okoliša RH od 2018. do 2025. godine

Mjere za postizanje cilja održivog upravljanja i zaštite krajobraza:

- izraditi krajobraznu osnovu Hrvatske (u suradnji s drugim nadležnim tijelima)
- osnovati stručno tijelo (nacionalno povjerenstvo za krajobraz) za koordinaciju provedbe Konvencije o europskim krajobrazima
- standardiziranje kriterija i metoda identifikacije i vrednovanja krajobraza

Zakonodavni okvir iz područja zaštite okoliša

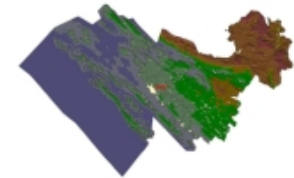
- Program zaštite okoliša

- Izvješće o stanju okoliša

- ustanoviti stanje pojedine sastavnice okoliša na određenom administrativnom teritoriju (gradovi, županije) te na temelju toga propisati konkretne ciljeve za unapređenje stanja kao i mjere kojima je te ciljeve moguće postići

ORON d.o.o. Institut za primijenjenu ekologiju
IZVJEŠĆE O STANJU OKOLIŠA
ZADARSKOŽUPANIJE

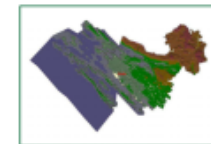

Zagreb, ožujak 2015.

ORON d.o.o.
Institut za primijenjenu ekologiju

Program zaštite okoliša Zadarske županije

Zagreb, ožujak 2014.

Zakonodavni okvir iz područja zaštite okoliša

POSTUPCI ZAŠTITE KRAJOBRAZA PROPISANI ZAKONOM O ZAŠTITI OKOLIŠA:

- Strateška procjena utjecaja strategije, plana i programa na okoliš
- Procjena utjecaja zahvata na okoliš

postupcima se izrađuje Studija o utjecaju zahvata na okoliš kao i strateška studija utjecaja strategije, plana ili programa na okoliš koje obvezno sadrže:

- opis postojećeg stanja krajobrazu,
- prikaz utjecaja na krajobraz
- prema procjeni i prijedlog mjera zaštite krajobrazu

3.3	Stanje okoliša	48
3.3.1	Kvaliteta zraka i klimatske značajke	48
3.3.2	Geološke značajke	56
3.3.3	Tlo	58
3.3.4	Površinske i podzemne vode	62
3.3.5	Priroda	70
3.3.6	Krajobrazna obilježja	91
3.3.7	Kulturno-povijesna baština	97
3.3.8	Gospodarstvo	104
3.3.9	Socio-ekonomske značajke	116

Zakonodavni okvir iz područja zaštite prirode

DEFINICIJE:

priroda - sveukupna bioraznolikost, **krajobrazna raznolikost** i georaznolikost

krajobraz - dio prostora čiji je karakter rezultat međusobnog djelovanja prirodnih i/ili ljudskih čimbenika

krajobrazna raznolikost - strukturiranost prostora nastala na interakciji prirodnih i/ili stvorenih krajobraznih elemenata određenih bioloških, klimatskih, geoloških, geomorfoloških, pedoloških, kulturno-povijesnih i socioloških obilježja

CILJEVI I ZADAĆE ZAŠTITE PRIRODE:

očuvati bioraznolikost, **krajobraznu raznolikost** i georaznolikost u stanju prirodne ravnoteže i usklađenih odnosa s ljudskim djelovanjem

Park prirode Lonjsko polje, autor: Boris Krstinić, izvor: Parkovi Hrvatske

Panorama Plešivica, autor: Romeo Ibrišević, izvor: Parkovi Hrvatske

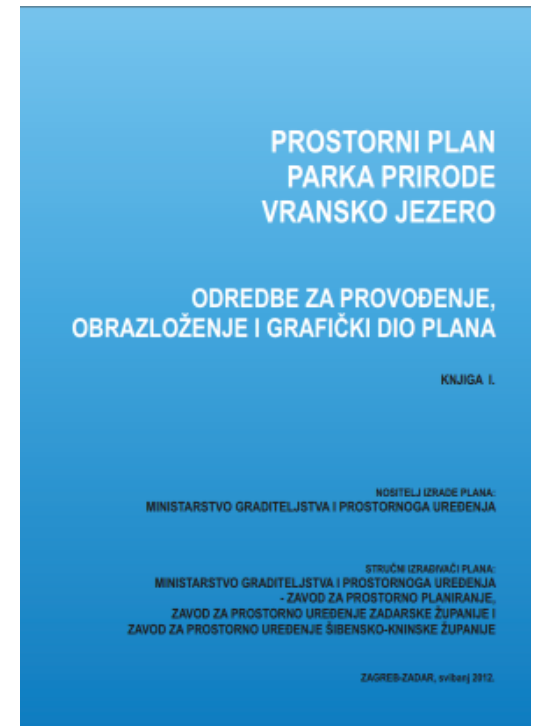
Zakonodavni okvir iz područja zaštite prirode

ZAŠTITA KRAJOBRAZA:

podrazumijeva planiranje i provedbu mjera kojima se sprječavaju neželjene promjene, narušavanje ili uništavanje značajnih i karakterističnih obilježja krajobraza, uključujući i ona koja se na temelju svoje linearne i kontinuirane strukture i funkcije bitna za migraciju, širenje i genetsku razmjenu vrsta, njihove raznolikosti, iznimnosti i kulturnih vrijednosti te omogućavanje održivih multifunkcionalnih i/ili tradicionalnih načina korištenja krajobraza

MJERE ZAŠTITE:

- integriranjem u postupke izrade dokumenata prostornog uređenja
- planova gospodarenja prirodnim dobrima

Zakonodavni okvir iz područja zaštite prirode

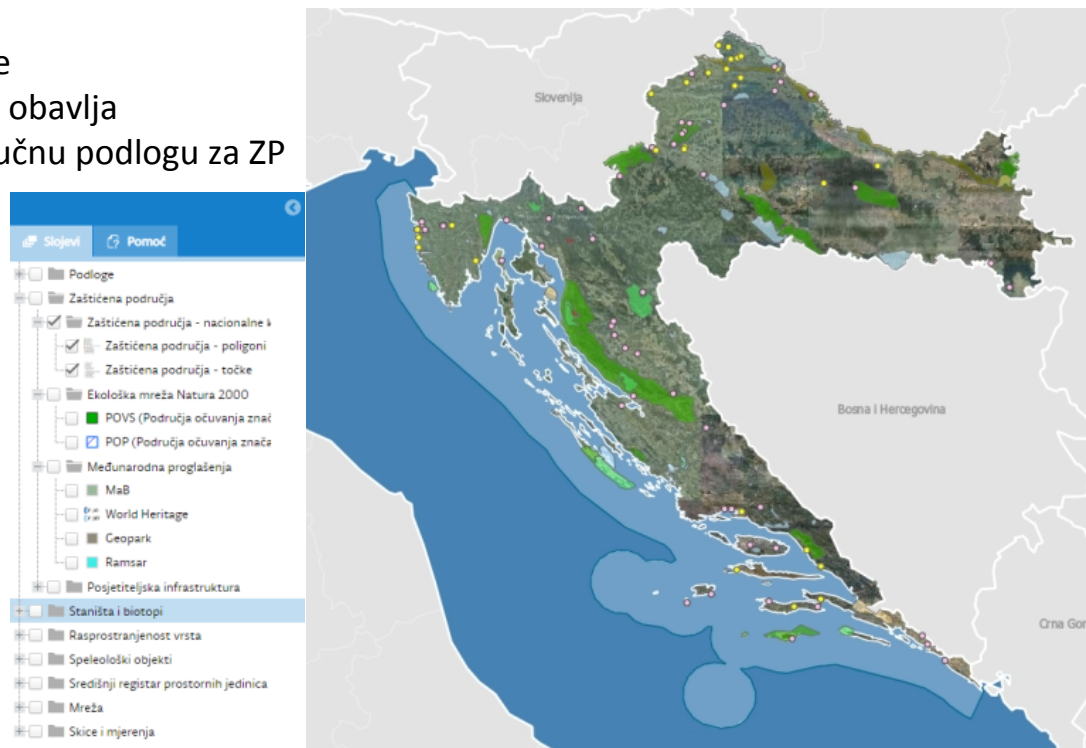
ZAŠTIĆENA PODRUČJA

područja koja svojom ljepotom, bogatstvom i raznolikošću predstavljaju temeljnu vrijednost i jedno od najznačajnijih prirodnih dobara Republike Hrvatske

- 8,56 % ukupnog teritorija Republike Hrvatske
- Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (HAOP)- obavlja stručne poslove zaštite prirode - izrađuje stručnu podlogu za ZP

9 Kategorija zaštite:

- strogi rezervat (2)
- nacionalni park (8)
- posebni rezervat (77)
- park prirode (11)
- regionalni park (2)
- spomenik prirode (80)
- značajni krajobraz (82)
- park-šuma (27)
- spomenik parkovne arhitekture (119)

Zakonodavni okvir iz područja zaštite prirode

STROGI REZERVAT

je područje kopna i/ili mora s neizmijenjenom ili neznatno izmijenjenom sveukupnom prirodom, a namijenjen je isključivo očuvanju izvorne prirode. U strogom rezervatu zabranjene su gospodarske i druge djelatnosti

NACIONALNI PARK

je prostrano, pretežno neizmijenjeno područje kopna i/ili mora iznimnih i višestrukih prirodnih vrijednosti koje obuhvaća jedan ili više sačuvanih ili neznatno izmijenjenih ekosustava, a prvenstveno je namijenjen očuvanju izvornih prirodnih i **krajobraznih vrijednosti**

POSEBNI REZERVAT

područje kopna i/ili mora od osobitog značenja zbog jedinstvenih, rijetkih ili reprezentativnih prirodnih vrijednosti, ili je ugroženo stanište ili stanište ugrožene divlje vrste, a prvenstveno je namijenjen očuvanju tih vrijednosti

Rožanski vrh, strogi rezervat, arhiva JUNP Sjeverni Velebit, izvor: Parkovi Hrvatske

Nacionalni park Krka, autor: Mario Romulić, izvor: Parkovi Hrvatske

Zakonodavni okvir iz područja zaštite prirode

PARK PRIRODE

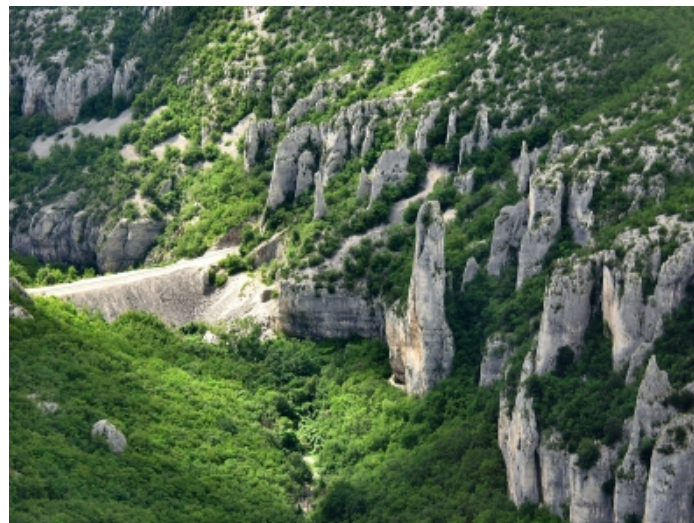
je prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima, naglašenim **krajobraznim i kulturno-povijesnim** vrijednostima

REGIONALNI PARK

prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora velike bioraznolikosti i/ili georaznolikosti, s vrijednim ekološkim obilježjima i **krajobraznim vrijednostima** karakterističnim za područje na kojem se nalazi

SPOMENIK PRIRODE

pojedinačni neizmijenjeni dio prirode koji ima ekološku, znanstvenu, estetsku ili odgojno-obrazovnu vrijednost

Vela Draga, geomorfološki spomenik prirode u Parku prirode Učka, izvor: Parkovi Hrvatske

Park prirode Žumberak – Samoborsko gorje, autor: Romeo Ibrišević, izvor: Parkovi Hrvatske

Zakonodavni okvir iz područja zaštite prirode

ZNAČAJNI KRAJOBRAZ

je prirodni ili kultivirani predjel velike krajobrazne vrijednosti i bioraznolikosti i/ili georaznolikosti ili krajobraz očuvanih jedinstvenih obilježja karakterističnih za pojedino područje

PARK-ŠUMA

je prirodna ili sađena šuma, veće bioraznolikosti i/ili krajobrazne vrijednosti, a koja je namijenjena i odmoru i rekreaciji

SPOMENIK PARKOVNE ARHITEKTURE

je umjetno oblikovani prostor (perivoj, botanički vrt, arboretum, gradski park) koji ima **estetsku**, stilsku, umjetničku, kulturno-povijesnu i odgojno-obrazovnu vrijednost

Zavratnica, značajni krajobraz, izvor: MZOE

Trakošćan, park šuma, izvor: HAOP

Zakonodavni okvir iz područja zaštite prirode

UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA

Javne ustanove - obavljaju djelatnost zaštite, održavanja i promicanja zaštićenog područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, nadziru provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojim upravljaju te sudjeluju u prikupljanju podataka u svrhu praćenja stanja očuvanosti prirode (monitoring).

Dokumenti upravljanja

- plan upravljanja (10 godina)
- godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja

PROSTORNO PLANIRANJE

- za nacionalni park i park prirode izrađuje se prostorni plan područja posebnih obilježja

MJERE ZAŠTITE

- Pravilnik o zaštiti i očuvanju - propisuju se uvjeti i mjere zaštite, očuvanja, unapređenja i korištenja zaštićenog područja
- odluka o mjerama zaštite, očuvanja, unapređenja i korištenja zaštićenog područja
- izdavanje uvjeta zaštite prirode za zahvate i u sklopu izdavanja akta o gradnji

Zakonodavni okvir iz područja zaštite prirode

MEĐUNARODNA PROGLAŠENJA

Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine UNESCO-ov Popis svjetske baštine:

- Nacionalni park Plitvička jezera (1979)
- Bukove prašume i izvorne bukove šume Karpata i ostalih regija Europe (12 zemalja, 2017)

UNESCO-ov program Čovjek i biosfera

- Velebit (1978)
- Prekogranični rezervat biosfere HU-HR Mura-Drava-Dunav (2012)

Svjetski geoparkovi UNESCO-a

- Park prirode Papuk (2015)

Ramsarska konvencija

- Crna mlaka, ušće Neretve, Kopački rit, Lonjsko polje i Mokro polje (1993)
- Vransko jezero (2013)

Nacionalni park Sjeverni Velebit, bukova šuma, UNESCO svjetska baština, izvor: JU NP Sjeverni Velebit

Vransko jezero i okolica, Ramsar, autor: Velid Jakupović, izvor: Parkovi Hrvatske

Prekogranični rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav i Regionalni park Mura-Drava

Krajobraz uz rijeke Muru, Dravu i Dunav prepoznat je
kao posebna prirodna vrijednost

Ušće Mure u Dravu kod Legrada

Goran Šafarek
Photography and Cinematography

RIJEKE MURA-DRAVA-DUNAV

velika biološka i krajobrazna raznolikost te bogata geološka i kulturno-tradicijska baština

sliv Dunava

816.950 km²

sliv rijeke Drave

41.238 km² *

dužina rijeke Drave

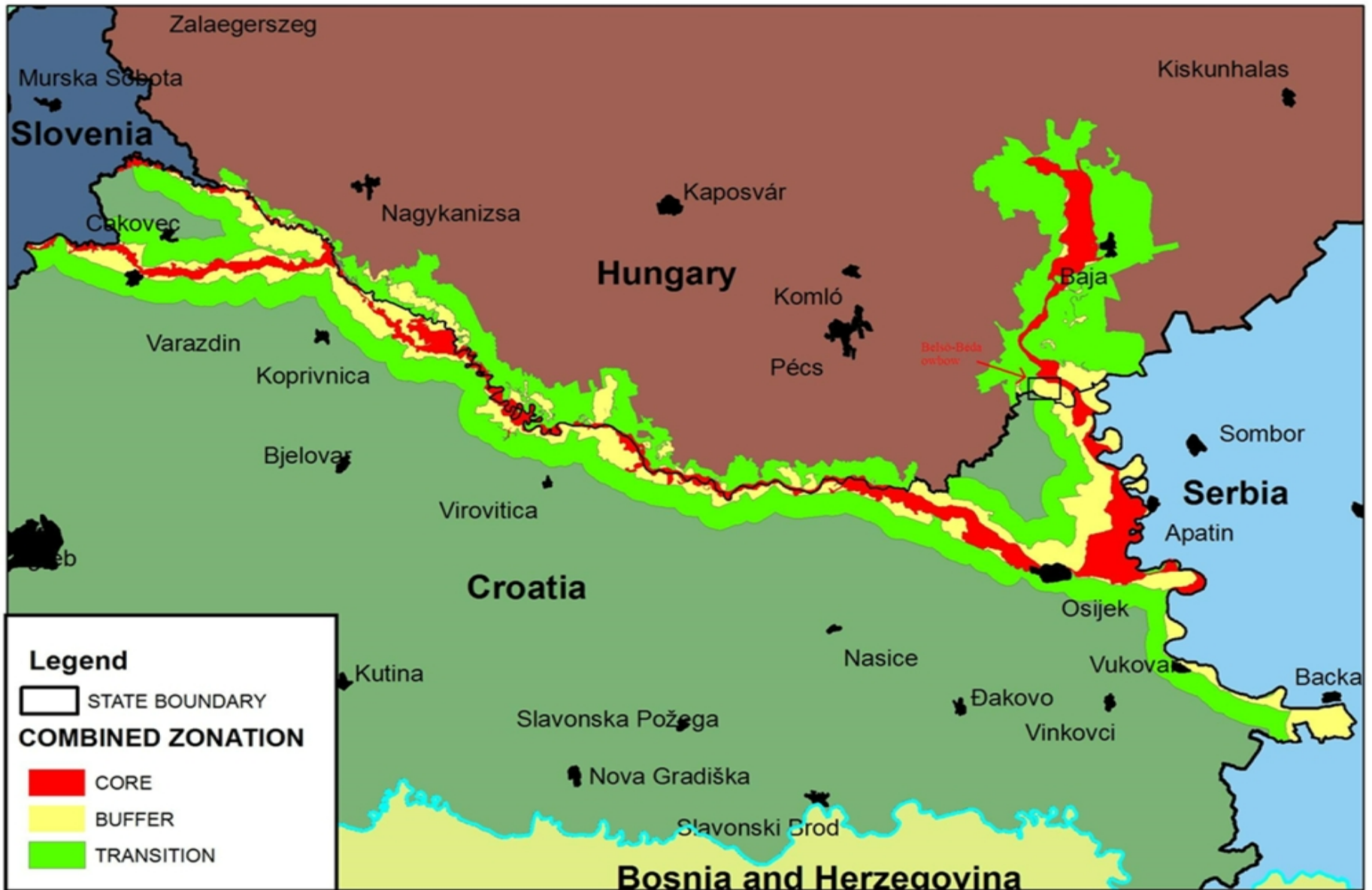
749 km

dio sliva Drave u

Hrvatskoj

7.015 km² (16,5%)

Hrvatsko-mađarski rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav (UNESCO, 2012 godina)

KRAJOBRAZNA ANALIZA

RPMura-Drava (dio PRB Mura-Drava-Dunav)

- Krajobrazna jedinica „Nizinska područja sjeverne Hrvatske”
- 3 prostorne cjeline

Prva prostorna cjelina: Rijeka s neposrednom okolinom

Vodena linija rijeke, različito oblikovana obala, sprudovi, prirodna šumska vegetacija

Druga prostorna cjelina:

Prijelazni oblici između rijeke i antropogenih površina

Oranice malog opsega, travnjaci s ostacima šumskog drveća, ostaci riječnih rukavaca

Treća prostorna cjelina:

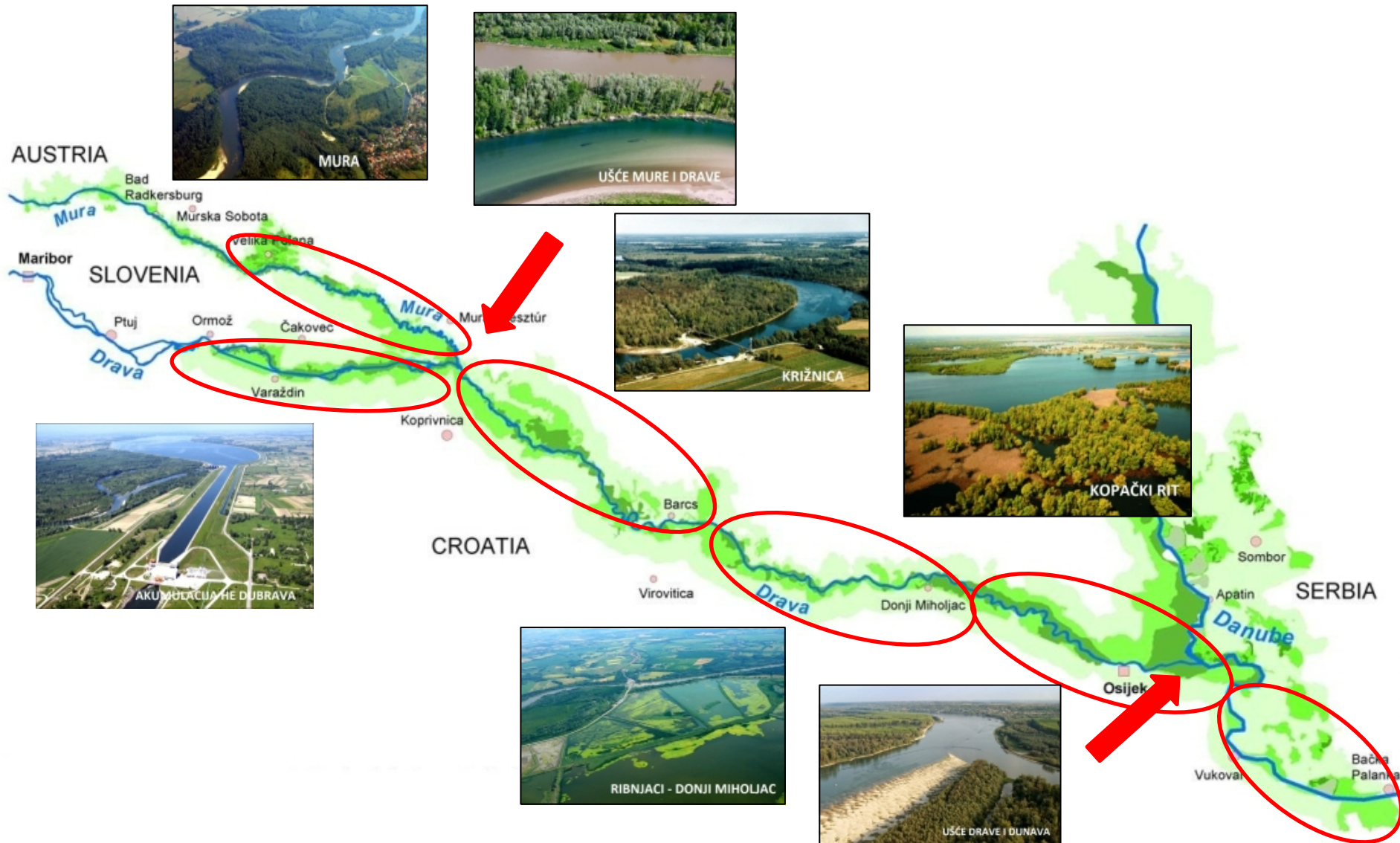
Kulturni krajobraz nastao pod antropogenim utjecajem

Naselja, oranice pravilnijih oblika, pojasevi vegetacije uz vodotoke, šljunčare, ribnjaci

Hrvatsko-mađarski rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav

- 6 manjih krajobraznih jedinica

Upravljanje prekograničnim rezervatom biosfere Mura -Drava-Dunav

- **7 javnih ustanova u Hrvatskoj** (PP Kopački rit, JU za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode u Međimurskoj, Varaždinskoj, Koprivničko-križevačkoj, Virovitičko-podravskoj, Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji)
 - **2 nacionalna parka u Mađarskoj** (NP Dunav-Drava i NP Balaton fidelveki)
- ➔ Memorandum o osnivanju **UPRAVLJAČKOG ODBORA PRB MDD** potpisan 9. listopada 2018. u Mohács-u

Pokrenute aktivnosti suradnje i zajedničkog upravljanja područjem

Suradnja na području prekograničnog rezervata biosfere Mura-Drava Dunav

Three Rivers
=One Aim

DRAVA
LIFE
integrated river management

Interreg
Danube Transnational Programme
coop MDD

- **Tri rijeke=Jedan cilj** - Obnova krajobraza i zaštita biološke raznolikosti u okviru suradnje na području prekograničnog rezervata biosfere www.ipa3r-1a.eu
- **Old Drava** -Prekogranična suradnja na revitalizaciji kompleksa riječnih staništa u području Natura 2000 (Program LIFE+ 2013.) www.olldrava.com
- **DRAVA LIFE** - Integrirano upravljanje rijekama www.drava-life.hr
- **coop MDD** - Prekogranični program upravljanja za planirani penta-lateralni UNESCO rezervat biosfere „Mura-Drava-Dunav“ (Interreg Danube Transnational Programme)

www.interreg-danube.eu/approved-projects/coop-mdd

HVALA NA PAŽNJI!

Martina Vidaković
Ministarstvo zaštite okoliša i energetike
Uprava za zaštitu prirode
Radnička cesta 80, Zagreb
E-mail: martina.vidakovic@mzoe.hr

Sanja Kopjar
Javna ustanova za upravljanje zaštićenim
dijelovima prirode Varaždinske županije
Kratka 1, Varaždin
E-mail: zastita.prirode@vz.t-com.hr